

C-264/23. sz. ügy

**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás**

A benyújtás napja:

2023. április 24.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Rechtbank Amsterdam

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2023. február 22.

Felperesek:

Booking.com BV

Booking.com (Deutschland) GmbH

Alperes:

25hours Hotel Company Berlin GmbH

Aletto Kudamm GmbH

Air-Hotel Wartburg Tagungs- & Sporthotel GmbH

Andel's Berlin Hotelbetriebs GmbH

Angleterre Hotel GmbH & Co. KG

Atrium Hotelgesellschaft mbH

Azimut Hotelbetrieb Köln GmbH & Co. KG

Barcelo Cologne GmbH

Business Hotels GmbH

Cocoon München GmbH

DJC Operations GmbH

Dorint GmbH

Eleazar Novum GmbH
Empire Riverside Hotel GmbH & Co. KG
Explorer Hotel Fischen GmbH & Co. KG
Explorer Hotel Nesselwang GmbH & Co. KG
Explorer Hotel Schönau GmbH & Co. KG
Fleming's Hotel Management und Servicegesellschaft mbH & Co. KG
G. Stürzer GmbH Hotelbetriebe
Hotel Bellevue Dresden Betriebs GmbH
Hotel Europäischer Hof W. A. L. Berk GmbH & Co KG
Hotel Hafen Hamburg. Wilhelm Bartels GmbH & Co. KG
Hotel John F GmbH
Hotel Obermühle GmbH
Hotel Onyx GmbH
Hotel Rubin GmbH
Hotel Victoria Betriebs- und Verwaltungs GmbH
Hotel Wallis GmbH
i31 Hotel GmbH
IntercityHotel GmbH
ISA Group GmbH
Kur-Cafe Hotel Allgäu GmbH
Lindner Hotels AG
M Privathotels GmbH & Co. KG
Maritim Hotelgesellschaft mbH
MEININGER Shared Services GmbH
Oranien Hotelbetriebs GmbH

Platzl Hotel Inselkammer KG
prize Deutschland GmbH
Relexa Hotel GmbH
SANA BERLIN HOTEL GmbH
SavFra Hotelbesitz GmbH
Scandic Hotels Deutschland GmbH
Schlossgarten Hotelgesellschaft mbH
Seaside Hotels GmbH & Co. KG
SHK Hotel Betriebsgesellschaft mbH
Steigenberger Hotels GmbH
Sunflower Management GmbH & Co. KG
The Mandala Hotel GmbH
The Mandala Suites GmbH
THR Hotel am Alexanderplatz Berlin Betriebs- und Management GmbH
THR III Berlin Prager-Platz Hotelbetriebs- und Beteiligungsgesellschaft mbH
THR München Konferenz und Event Hotelbetriebs- und Management GmbH
THR Rhein/Main Hotelbetriebs- und Beteiligungs-GmbH
THR XI Berlin Hotelbetriebs- und Beteiligungsgesellschaft mbH
THR XXX Hotelbetriebs- und Beteiligungs-GmbH
Upstalsboom Hotel + Freizeit GmbH & Co. KG
VI VADI HOTEL Betriebsgesellschaft mbH & Co. KG
Weissbach Hotelbetriebsgesellschaft mbH
Wickenhäuser & Egger AG
Wikingerhof GmbH & Co. KG

Hans-Hermann Geiling (Hotel Präsident)

Karl Herfurtner (Hotel Stadt München e.K.)

Az alapeljárás tárgya

A felperesek annak megállapítását kérik, hogy nem jártak el jogellenesen az általuk alkalmazott, a garantált legjobb árra vonatkozó kikötésekkel. Az alperesek annak megállapítását kérik, hogy a felperesek megsértették az európai versenyjogot a garantált legjobb árra vonatkozó kikötések alkalmazásával.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

A kérdést előterjesztő bíróság az EUMSZ 267. cikk alapján az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésével összefüggésben a garantált legjobb árra vonatkozó kikötésekről, és különösen arról tesz fel kérdést, hogy ezek a kikötések járulékos korlátozásnak minősülnek-e, vagy ellentétesek-e az említett cikkel. Ez utóbbi esetben a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy értelmezési támpontokra van szüksége az online szállásfoglalási platformok nyújtotta szolgáltatásokon keresztül lebonyolított ügyletek érintett piacának meghatározásához az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikke (3) bekezdésének vertikális megállapodások és összehangolt magatartások csoportjaira történő alkalmazásáról szóló, 2010. április 20-i 330/2010/EU bizottsági rendelet (HL 2010. L 102., 1. o.) lehetséges alkalmazásával összefüggésben.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1. Az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése keretében járulékos korlátozásnak minősülnek-e a garantált legjobb árra vonatkozó tágabb, illetve szűkebb értelemben vett kikötések?
2. A 330/2010/EU rendelet alkalmazása szempontjából hogyan kell meghatározni az érintett piacot, ha az ügyleteket olyan online utazási irodai platformon keresztül bonyolítják le, amelyen a szálláshelyek szobákat kínálhatnak, és kapcsolatba léphetnek az utazókkal, akik szobát foglalhatnak a platformon keresztül?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések

Az EUMSZ 101. cikk (1) és (3) bekezdése

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikke (3) bekezdésének vertikális megállapodások és összehangolt magatartások csoportjaira történő

alkalmazásáról szóló, 2010. április 20-i 330/2010/EU bizottsági rendelet (HL 2010. L 102., 1. o.)

A digitális ágazat vonatkozásában a versengő és tisztességes piacokról, valamint az (EU) 2019/1937 és az (EU) 2020/1828 irányelv módosításáról (digitális piacokról szóló jogszabály) szóló, 2022. szeptember 14-i (EU) 2022/1925 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2022. L 265, 1. o.)

A közösségi versenyjog alkalmazásában az érintett piac meghatározásáról szóló, 1997. december 9-i bizottsági közlemény (HL 1997. C 372., 5. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 155. o.)

Az „Evaluation of the Vertical Block Exemption” című, 2020. szeptember 8-i bizottsági szolgálati munkadokumentum, SWD(2020) 172 final.

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 1 A Booking.com BV online szállásfoglalási platformot üzemeltet, és tevékenységét többek között a Booking.com Deutschland (a továbbiakban együtt: felperesek) támogatja. A felperesek nem határozzák meg, hogy milyen szobákat kínálnak a platformon, és azt sem, hogy milyen áron; ezt maguk a szálláshelyek döntenek el. A felperesek platformján az utazók szállást kereshetnek, hasonlíthatnak össze és foglalhatnak. A felperesek további szolgáltatásokat is nyújtanak, többek között ügyfélszolgálatot és egy értékelési rendszert. Az utazók számára ingyenes a platform használata, a szálláshelyek számára pedig a (közvetett) hálózati hatások miatt érdekes, különösen akkor, ha minél több utazó használja a platformot.
- 2 A szálláshelyek, köztük az alperesek – a német jog szerinti, szállodákat tulajdonló vagy üzemeltető társaságok – által kínált szálláshelyek jutalékot fizetnek a felpereseknek, ha az utazó szállást foglal, és nem mondja le a foglalást. A szálláshelyek a szobáikhoz a platformon kívül alternatív online és offline értékesítési csatornákat is használhatnak (ún. „multi-homing”).
- 3 A felperesek 2015. július 1-jéig a szállásadókkal kötött szerződésekben úgynevezett „tágabb értelemben vett, a garantált legjobb árra vonatkozó kikötést” alkalmaztak. E kikötés értelmében a szálláshelyek nem kínálhattak szobákat a saját értékesítési csatornáikon vagy harmadik felek által üzemeltetett értékesítési csatornáikon keresztül a felperesek platformjánál alacsonyabb áron.
- 4 Egy másik online szállodai platform ellen indított eljárásban a Bundeskartellamt (szövetségi versenyhatóság, Németország) a 2013. december 20-i határozatában kimondta, hogy a felperesekéhez hasonló, tágabb értelemben vett, a garantált legjobb árra vonatkozó kikötés sérti mind az európai, mind a német kartelltilalmat, és megtiltotta annak alkalmazását. Ezt a határozatot az Oberlandesgericht Düsseldorf (regionális felsőbb bíróság, Németország) megerősítette a jogorvoslati eljárásban.

- 5 2015. július 1-jén a felperesek a francia, az olasz és a svéd versenyhatóságokkal konzultálva a tágabb értelemben vett, a garantált legjobb árra vonatkozó kikötést egy szűkebb értelemben vett, a garantált legjobb árra vonatkozó kikötéssel (a továbbiakban együtt: a garantált legjobb árra vonatkozó kikötések) váltották fel. A szűkebb értelemben vett, a garantált legjobb árra vonatkozó kikötés értelmében a szálláshelyek nem kínálhattak szobákat a saját értékesítési csatornáikon keresztül a felperesek platformjánál alacsonyabb áron. Ez a szűkebb értelemben vett, a garantált legjobb árra vonatkozó kikötés 2016. február 1-jéig a szálláshelyekkel kötött szerződések részét képezte.
- 6 A Bundeskartellamt (szövetségi versenyhatóság) a 2015. december 22-i határozatában kimondta, hogy a felperesek által alkalmazott, a szűkebb értelemben vett, a garantált legjobb ár kikötése sérti az európai és a német versenyjogot, és megtiltotta annak alkalmazását.
- 7 A felperesek e határozat ellen fellebbezést nyújtottak be az Oberlandesgericht Düsseldorf (düsseldorfi regionális felsőbbbíróság) előtt, amely a 2019. június 4-i határozatában többek között kimondta, hogy a szűkebb értelemben vett, a garantált legjobb árra vonatkozó kikötés korlátozza ugyan a versenyt, de szükséges a felperesek által nyújtott szolgáltatások megfelelő díjazásának biztosításához. Az Oberlandesgericht Düsseldorf (düsseldorfi regionális felsőbbbíróság) véleménye szerint a szűkebb értelemben vett, a garantált legjobb árra vonatkozó kikötés így nem sérti sem a német, sem az európai kartelltilalmat, és ennek megfelelően megsemmisítette a Bundeskartellamt (szövetségi versenyhatóság) tiltó határozatát.
- 8 A Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország) a 2021. május 18-i határozatában azt mondta ki a felülvizsgálati eljárásban, hogy a szűkebb értelemben vett, a garantált legjobb árra vonatkozó kikötés érezhetően korlátozza a szállodai platformok közötti versenyt az érintett piacon és a szállodák közötti versenyt a szállodai szobák piacán. Az Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság) azt is megállapította, hogy a szűkebb értelemben vett, a garantált legjobb árra vonatkozó kikötés nem minősíthető járulékos korlátozásnak, és nem tartozik sem a 330/2010/EU rendelet szerinti mentesség, sem a kartellek európai vagy német tilalma alóli törvényi mentesség hatálya alá.
- 9 Ezenkívül 2020-ban számos német szálláshely (nem az alperesek) csoportos keresetet is indított azzal a céllal, hogy kártérítést kapjanak a garantált legjobb árra vonatkozó kikötések és a felperesek által az érintett szállodák nevében az erőfölénnyel való visszaélés miatt állítólagosan elszenvedett károkért (a továbbiakban: daBeisein [részvételi] kezdeményezés). A felperesek 2021. március 31-én eljárást kezdeményeztek a Landgericht Berlin (berlini regionális bíróság, Németország) előtt a daBeisein kezdeményezésben részt vevő szálláshelyek ellen. Az eljárás a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztése időpontjában folyamatban van.

- 10 A felperesek a kérdést előterjesztő holland bíróság előtti alapeljárásban annak megállapítását kérik, hogy nem jártak el jogellenesen a garantált legjobb árra vonatkozó kikötések alkalmazásával. Az alperesek ezzel szemben annak megállapítását kérik, hogy a felperesek megsértették az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdését a garantált legjobb árra vonatkozó kikötések alkalmazásával.

Az alapeljárásban részt vevő felek főbb érvei

Járulékos korlátozás

- 11 A **felperesek** azzal érvelnek, hogy a garantált legjobb árra vonatkozó kikötések járulékos korlátozásnak minősülnek, mivel a szálláshelyekkel kötött szerződéseknek pozitív/semleges következményei vannak a versenyre nézve, és ezek a kikötések elválaszthatatlanul kapcsolódnak a szolgáltatáshoz, és szükségesek ahhoz.
- 12 A felperesek azt állítják, hogy a garantált legjobb árra vonatkozó kikötéseket azért vezették be, hogy megakadályozzák az online foglalási platform szolgáltatásainak tisztességtelen, díjazás nélküli használatát (az ún. „potyázást”). Az ilyen záradékok nélkül az utazók és a szálláshelyek kihasználhatnák a felperesek keresési és összehasonlítási funkciókba történő beruházásait, míg a felperesek nem tudnák kigazdálkodni ezeket a beruházásokat.
- 13 Az **alperesek** vitatják, hogy a garantált legjobb árra vonatkozó kikötések járulékos korlátozások lennének. Állításuk szerint a szűkebb értelemben vett, a garantált legjobb árra vonatkozó kikötés nem elengedhetetlen, mivel annak 2016-os eltörlése nem volt érzékelhetően hátrányos hatással a felperesek üzleti tevékenységére. Azzal érvelnek továbbá, hogy a felperesek nem bizonyították, hogy nincsenek kevésbé korlátozó módszerek a potyázás problémájának a kezelésére.

A piacok meghatározása

- 14 A **felperesek** szerint az érintett piac az utazási szálláshelyek foglalási és értékesítési piaca. Hangsúlyozzák, hogy az online foglalási platform kétoldalú platform, ahol mind a szállodák, mind az utazók szempontjából helyettesíthetők a különböző online és offline értékesítési csatornák, és következésképpen egységes piacot alkotnak.
- 15 Az **alperesek** azzal érvelnek, hogy az online szállodai platformok által nyújtott szolgáltatások külön (német) piacot alkotnak, mivel csak ezek a platformok kínálják a keresés, az összehasonlítás és a foglalás kombinációját. Következésképpen a szállodai szobák online forgalmazása nem helyettesíthető az offline forgalmazással.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásának rövid bemutatása

Az első kérdésről

- 16 A kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy nemcsak a felperesek és az alperesek között van nézeteltérés abban a kérdésben, hogy a garantált legjobb árra vonatkozó kikötés mint járulékos korlátozás ki van-e zárva az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének hatálya alól. Ez a Bundeskartellamt (szövetségi versenyhatóság), az Oberlandesgericht (regionális felsőbíróság) és a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság) a garantált legjobb árra vonatkozó kikötésekkel foglalkozó határozataiból következik.
- 17 A kérdést előterjesztő bíróság rámutat továbbá arra, hogy mind a tágabb, mind a szűkebb értelemben vett, a garantált legjobb árra vonatkozó kikötéseket törvény tiltja ma már Belgiumban, Franciaországban, Olaszországban és Ausztriában, és hivatkozik a Landgericht Berlin (berlini regionális bíróság) előtt jelenleg folyamatban lévő, ugyanezzel a kérdéssel foglalkozó ügyre is. Az első kérdésre adandó válasza tehát az Unión belüli, egymásnak ellentmondó határozatok elkerülése érdekében van szükség.

A második kérdésről

- 18 A kérdést előterjesztő bíróság szerint az uniós versenyjog fejlődésének fényében nem egyértelmű, hogy az online szállásfoglalási platformok nyújtotta szolgáltatások piacát hogyan kell meghatározni.
- 19 A kérdést előterjesztő bíróság szerint a közösségi versenyjog alkalmazásában az érintett piac meghatározásáról szóló, 1997. december 9-i bizottsági közleményből következik, hogy egy adott termék érintett piacának meghatározása szempontjából a kereslet helyettesíthetősége bír jelentőséggel. Az online szállásfoglalási platformok nyújtotta szolgáltatások konkrét termékfunkciói – amelyeket az alperesek „keresés, összehasonlítás és foglalás”-ként írnak le – irányt mutatnak ugyan az érintett piac fogalm meghatározásához, de nem elegendőek a piac meghatározásához.
- 20 A kérdést előterjesztő bíróság rámutat az alperes érvelésének kettős jellegére is. Az alperesek egyrészt azt az álláspontot képviselik, hogy a saját szállodai honlapjukon keresztül történő értékesítési csatorna más piachoz tartozik, másrészt azzal érvelnek, hogy a garantált legjobb árra vonatkozó kikötés megszünteti a „horizontális versenyt” a felperesek platformján keresztül történő online értékesítés és a szállodák által történő közvetlen értékesítés között. A kérdést előterjesztő bíróság szerint az utóbbi érvelésből arra lehet következtetni, hogy a szállodák a saját honlapjukon keresztül érzik a felperesek platformjának versenyképességét, és hogy a piac nagyobb, mint az online szállásfoglalási platformok nyújtotta szolgáltatásoké. A kérdést előterjesztő bíróság e tekintetben a repülőjegyek online platformokon és a légitársaságok saját weboldalain keresztül történő online forgalmazásának egységes piacára vonatkozó, 2011. május 30-i

bizottsági határozatra hivatkozik (COMP/M.6163. sz. ügy, C(2011) 3913, 25. pont) (Commission Decision of 30/05/2011 declaring a concentration to be compatible with the common market [Case No COMP/M.6163 – AXA / PERMIRA / OPODO / GO VOYAGES / EDREAMS] according to Council Regulation (EC) No 139/2004.).

- 21 A kérdést előterjesztő bíróság hivatkozik továbbá az európai versenyjog legújabb fejleményeire, amelyek a piac meghatározása szempontjából relevánsak lehetnek. A közösségi versenyjog alkalmazásában az érintett piac meghatározásáról szóló 1997. december 9-i bizottsági közleményt a Bizottság felülvizsgálja, amelyhez már közzétettek egy munkadokumentumot (2020. szeptember 8-i szolgálati munkadokumentum, Evaluation of the Vertical Block Exemption, SWD(2020) 172 final). A kérdést előterjesztő bíróság szerint e munkadokumentum tartalma egyezőségeket mutat azzal a nézettel, amely szerint a hangsúlyt kevésbé a piac meghatározására, hanem inkább a különböző oldalokról érzékelhető versenykénszer azonosítására kell helyezni. Ebből az is következik, hogy a kétoldalú platformként betöltött pozíciójukra vonatkozó eltérő megközelítés – a felperesek által kért – figyelembevételének tágabb alapja van. A kérdést előterjesztő bíróság hivatkozik a digitális platformok szabályozására vonatkozó (EU) 2022/1925 rendeletre is, amely a közelmúltban született, és amelynek célja az alapvető platformszolgáltatásokat nyújtó legnagyobb vállalkozások piaci magatartásának szabályozása, mivel a korábbi lehetőségek erre nem voltak elegendők.
- 22 A kérdést előterjesztő bíróság meggyőződése, hogy az európai versenyjog területén bekövetkezett fent említett fejlemények fényében nem egyértelmű, hogyan kell meghatározni a piacot az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének összefüggésében.